

арнай және әртүрлі бағыттардағы көмекке кететін шығынды басқаруда статистикалық және экономикалық ақпараттар қажеттілігі туындайды.

Осылайша, мәселенің өзектілігі болып қант диабетінің медициналық-әлеуметтік мәні анықталады, аурушылдық, жұмысқа жарамсыздық деңгейінің артуымен, ерте мүгедектікке әкелу және өлім-жітім салдарынан экономикалық шығын (тікелей және тікелей емес шығындар) салдарына болжау жасалады. Осы кезеңге дейін ірі қала жағдайында қант диабетінің медициналық-әлеуметтік және экономикалық салдарын кешенді түрде зерттеу жүргізілмеген, сондықтан да бұл мәселе терең зерттеуді қажет етеді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Информационный бюллетень ВОЗ №355. Январь, 2015 г.
2. Глобальный доклад по диабету ВОЗ, Июнь 2016 г.
3. Атлас Диабета IDF2013 г.
4. Балаболкин М.И. Сахарный диабет. Медицина, 2005. с. 384.
5. Национальный регистр «Сахарный диабет» 2015 г. ЗАО «Мединформ».
6. Дедов И.И. Болезни органов эндокринной системы. Медицина, 2000. с. 58.
7. Дедов И.И., Демидова И.Ю. Острые осложнения сахарного диабета. Медицина, 1998. с. 42.
8. Дедов И.И. Сунцов Ю.Д. Эпидемиология сахарного диабета. Проблемы эндокринологии. 2007. №2 С. 42-47.
9. Drash A. Diabetes Mellitus in the Child and Adolescent. In Current Problems in Pediatrics. Chicago: Year Book. - 2001. - p. 254.
10. Hollenbeck C.B., Coulston A.M. Effects of dietary carbohydrate and fat intake on glucose and lipoprotein metabolism in individuals with diabetes mellitus. Diabetes Care. 2003. Vol. 15. P. 19.
11. Сунцова Ю.И. Диабет: скрытая пандемия и ее влияние на Россию. Международный Форум «Объединимся для победы над диабетом», 27 ноября 2008г.
12. Haffner S., Lehto S., Ronnema T. et al. Mortality from coronary heart disease in subject with type 2 diabetes and nondiabetic subjects with and without prior myocardial infarction. N Engl J Med 1998; 339: 229-234.
13. IDF Clinical Guidelines Task Force Global Guideline for Type 2 diabetes Brussels International Diabetes Federation, 2005
14. Diabetic Medicine, 20 (6): 442-450; UKPDS study №65, 2003
15. Haussler, Hagenmeyer, Storz, Jessel: Weissbuch Diabetes in Deutschland, 2006
16. Алгоритмы специализированной медицинской помощи больным сахарным диабетом. Под. ред. Дедова И.И., Шестаковой М.В. М.: 2007. 203 с.
17. Jonsson B. Revealing the cost of Type II diabetes in Europe. Diabetologia 2002 Jul;45(7):S512.
18. Қазақстан Республикасының денсаулық саласын дамытудың 2016-2019 жылдарға арналған «Денсаулық» мемлекеттік бағдарламасы.

Денсаулық сақтаудағы сапа менеджменті жүйесін жетілдіру

Аңдатпа. Медициналық көмектің сапасы мәселесі бүгінгі таңда денсаулық сақтаудағы ең маңызды және басымдықтардың бірі болып табылады. Өмір сапасы, жеке адамдар ретінде де, қоғамның да көрсететін медициналық қызметтерінің сапасына байланысты.

Кілттік сөздер: денсаулық сақтау, сапа менеджмент жүйесі, медициналық көмек, медициналық көмек сапасы, ДДҰ, ISO 9000 стандарттары.

Қазақстан Республикасының Президенті белгілеген стратегияны іске асыру шеңберінде 50 басты бәсекеге қабілетті елдің қатарына кіру үшін әртараптандыру және инновациялық экономиканы қалыптастыру бойынша бірқатар шараларды іске асыру қажет, бұл елдің бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал етеді.

Әлемдік экономикадағы мемлекеттік рейтингтің негізгі көрсеткіштерінің бірі бүгінгі күні барлық ағымдағы және экономикалық дағдарыстарға ең осал болып келген денсаулық сақтау секторының даму деңгейі болып табылады. Сонымен қатар медицина ғылымының қарқынды дамуына байланысты адам құқықтарының халықаралық декларациясы, халықтың медициналық сауаттылығын арттыру, халықтың денсаулығы мемлекеттік қызмет салаларының бірі ретінде қабылданады және тұрақты қоғамдық бақылауға жатады, оның көрсеткіші медициналық қызмет сапасы.

Республикадағы денсаулық сақтаудың қазіргі заманғы жүйесі негізінен жалпы салада да, жекелеген медициналық ұйымдар деңгейінде де төмен тиімділігін анықтайтын әкімшілік әдістермен ұсынылған. Сондықтан бүгінгі таңда мемлекеттік саясат құжаттарында анықталған барлық деңгейдегі басқару жүйесін реформалау, Қазақстан Республикасының 2020 жылға дейінгі даму стратегиялық жоспарында, 2016-2019 жж. Арналған «Денсаулы» Мемлекеттік денсаулық сақтауды дамыту бағдарламасы мен Қазақстан Республикасы Президентінің жыл сайынғы Жолдауында басымдық болып табылады.

Медициналық көмектің сапасы мәселесі бүгінгі таңда денсаулық сақтаудағы ең маңызды және басымдықтардың бірі болып табылады. Азаматтардың хаттары мен шағымдары олардың көпшілігінің қанағаттанбауына медициналық көмек көрсету сапасы туралы куәландырады, денсаулыққа экономикалық қатынастарды енгізу, әсіресе өткір проблема болып табылады. Өмір сапасы, жеке адамдар ретінде де, қоғамның да көрсететін медициналық қызметтерінің сапасына байланысты.

ДДСҰ анықтамасына сәйкес, медициналық қызмет сапасына қойылатын негізгі талаптар төмендегідей: «Әрбір науқас науқастың денсаулығы үшін оңтайлы нәтижелерге әкелетін диагностикалық және емдік көмек көрсетудің осындай кешенін алуға тиіс ...; сонымен бірге осы нәтижеге қол жеткізу үшін аз қаражат көтеру қажет ... пациент медициналық көмек көрсетуден барынша қанағаттануы тиіс ... ».

Қазіргі кезде денсаулық сақтау жүйесінің дамуы медициналық қызмет көрсету сапасын бақылау жүйесінің жұмыс істеуі және басқа да тиімділік критерийлері арқылы жүзеге асырылатын болады және халықаралық талаптарды ескере отырып

медициналық қызмет көрсету сапасын басқару жүйесін дайындауды және енгізуді көздейді.

Өткен онжылдықта ISO 9000 халықаралық стандарттарының талаптарына жауап беретін денсаулық сақтау жүйесінің сапа жүйесі дамыған, құжатталған, енгізілген және жүргізіліп келеді, соңғы онжылдықта медициналық қызмет сапасының белгіленген деңгейіне жетудің құралы болды. Сапа жүйесі - кез келген денсаулық сақтау ұйымының негізгі мақсаттарына қол жеткізудің тиімді құралы - клиенттердің талаптарын қанағаттандыру. ИСО 9000 сериясының ең соңғы басылымында баяндалған әмбебап сапа менеджменті (ТҚК) принциптері әмбебап болып табылады және денсаулық сақтауда қолданылуы мүмкін.

Халықаралық стандарттарды анықтау арқылы сапа жүйесі - бұл қызметтердің сапасын жалпы басқару үшін қажетті ұйымдық құрылым, міндеттер, процедуралар, процестер мен ресурстар жиынтығы және қызметтердің белгіленген талаптарға сәйкес келуін қамтамасыз ету құралы.

Қызметтердің сапасын бақылау сапа менеджменті жүйесінің элементтерінің бірі болып табылады, сондықтан кез келген ұйымдардың қызметін үздіксіз жетілдіруді қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін басқару жүйесіне жүйелік көзқарасқа негізделген жүйе барған сайын танымал бола түсуде.

Сапа менеджменті жүйесін құру - бұл бір қадамдық әрекет емес, басқару жүйесінің даму дәрежесіне байланысты процесс. Сапа жүйесін ұйым қызметкерлері жасайды, оның қалыптасуының әр кезеңінде оң нәтиже дәлдік критерийі болып табылады. Қазіргі кезде менеджмент бойынша халықаралық ИСО стандарттары идеяларын ілгерілету және кәсіпорындардың, оның ішінде медициналық мекемелердің ауқымды, жүйелі және жоспарлы сипатын қамтамасыз ету қажет.

Әзірге мұндай жүйесін енгізу жеткілікті мақсатты қаржыландырудың болмауына, төмен тұтынушылық түсіну, нақты медициналық қызмет көрсету нарығында бәсекелестікті, медициналық қызметтердің сапасы жүйесінің стандартты құжаттаманың болмауына, ережелер (бұйрықтар) сапа менеджменті жүйесін бағалау болмауына, денсаулық сақтау саласындағы сапа жүйелерінде сарапшылар шектеулі Медициналық СМЖ енгізу болмаған СМЖ іске асырудың тәжірибелік нәтижелері, сондай-ақ практикалық тәжірибе, жете ұйымдастыру.

Бүгінгі күні СМЖ-ні бағалау және құру бойынша әлемдік мойындау ISO 9000 сериялы сериялы болып табылады, ол кәсіпорын менеджменті жүйелерінің (қауіпсіздік жүйесі, қаржы жүйесі, экологиялық жүйе және т.б.) біреуі болып табылатын сапа менеджменті жүйесінің тұжырымдамасы мен талаптарын анықтайды және басқа жүйелерді басқару объектісі. ИСО 9001: 2015 талаптарына сай келетін сапа менеджменті жүйесі, барлық мүдделі тараптар (тұтынушылар, акционерлер, менеджмент, қызметкерлер, қоғам, серіктестер және т.б.) және тұтынушылардың қанағаттану деңгейін арттыруға қызмет етеді.

Жалпы, ИСО 9001: 2015 стандартына сәйкес келетін және сертификат алу үшін сапа менеджменті жүйесін құрудың бәсекелестік артықшылықтары мен артықшылықтары 2 топқа бөлінуі мүмкін.

Біріншісі сапа менеджменті жүйесін сертификаттаудан кейін пайда болатын артықшылықтар мен жеңілдіктерді қамтиды: барлық деңгейдегі менеджерлер процестер контексіндегі қызметті бағалау және талдау құралы бар; жақсарту

учаскелерін анықтау; төндерлерге қатысу арқылы жеңілдіктер; инвестициялық тартымдылықты арттыру; тұтынушылар мен жеткізушілермен ұзақ мерзімді қарым-қатынас жасау мүмкіндігі; сурет жақсарту; әлемдік нарыққа шығу мүмкіндігі; ұйымның ашықтығын қамтамасыз ету.

Екінші топқа сапа менеджменті жүйесінің тиімділігімен уақытты көрсететін артықшылықтар кіреді: ішкі шығындарды төмендету - қызметтің бағасын төмендету немесе кірістілікті арттыру мүмкіндігі; ұйымның тиімділігін жоғарылатуына әкеліп соқтыратын уақытсыз пайдаланылған уақытты азайту; функционалдық міндеттерді орындауда ашықтық пен айқындылықтың арқасында қызметкерлерді ынталандыруды арттыру; шешілмейтін проблемаларды жою; Талдау үшін нақты деректерді алу арқылы қызметтің бәсекеге қабілеттілігін арттыру; «Сапа марапатын» алу мүмкіндігі.

Медициналық ұйымдардағы сапалы жүйе пациенттердің қажеттіліктерін қанағаттандыруға бағытталған басты мақсатқа жетудің тиімді құралы болып табылады.

Қазіргі кезде Қазақстанның денсаулық сақтау жүйесіндегі осы қызметке қызығушылық артуда: медициналық қызмет көрсету сапасына байланысты мәселелерге қоғамның назарын аудару; денсаулық сақтау жүйесінің халыққа медициналық көмек көрсету сапасының проблемаларын түбегейлі шешуге бағытталған мақсатты мемлекеттік саясаты; қоғамның сапалы медициналық қызметтер алуға деген қажеттілігі, сондай-ақ халықаралық талаптарға сәйкес келетін аурулардың алдын алу және емдеудің жоғары деңгейін қамтамасыз ету; елдің алдыңғы қатарлы медициналық ұйымдарының басшылығымен сапа менеджменті жүйесін енгізу арқылы қызмет сапасының мәселелерін шешудің өзектілігін түсіну; медициналық ұйымдардың емделу мен диагностикалауды ұйымдастыру кезінде өндірістік шығындарды төмендетуге деген ұмтылысы, бір пациенттің емделу құнын төмендету. медициналық ұйымдардың жұртшылық тарапынан шағымдардың санын азайтуға деген ұмтылысы.

ISO 9000 халықаралық стандарттарының талаптарына сәйкес ұйымдағы СМЖ-нің табысты жұмыс істеуі сапаны басқарудың 8 қағидасына негізделген: клиенттерге бағдарлау, көшбасшылық көшбасшылығы, жеткізушілермен өзара тиімді қарым-қатынас, процестік тәсіл, жүйелік тәсіл, қызметкерлерді тарту, фактілерге негізделген шешім қабылдау, жақсарту.

Ұйымның сапа менеджменті жүйесі жеке және оған ғана тән. Медициналық ұйымды басқарудың ерекшелігі денсаулық сақтау - бұл басқа салалардан айтарлықтай ерекшеленетін қызмет саласы, сондықтан жалпы басқару принциптерін немесе басымдықты өзгертуді талап етеді. Медициналық мекеме қызметінің нәтижесі тұтынушылармен өзара әрекеттесудің нақты сипатын айқындайтын қызмет - тікелей байланыс және оны қызмет көрсету процесіне тарту. Бұл жағдайда науқас медицина ұйымының сыртқы ортасының негізгі элементі болып табылады және әрбір клиентпен өзара әрекеттесу қоршаған ортаға тікелей байланыс ретінде қарастырылуы мүмкін. Сонымен қатар, адам пассивтік емес, ол оған әсер етеді (көбінесе болжанбайды) және осылайша тікелей онымен жұмыс істеудің бүкіл процесіне тікелей әсер етеді және оның сыбайласы болады.

Әдеби мәліметтерді қорытындылай келе, ISO 9000 стандарттары әлемде маңызды рөл атқаратындығын дәлелдеуге болады. Олар іскерлік қауымдастық үшін

сапа саласында халықаралық деңгейде қабылданған «тіл» жасайды. Стандарттар бүкіл әлемдегі тұтынушыларға өз өнімдерін өз бетімен сынап, сапа менеджменті бойынша бизнес-процестерді тексермей, дұрыс контрагентті тез таңдауға мүмкіндік беретін құрал болып табылады.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. *Аджиев М.Э.* Основные проблемы системы менеджмента качества медицинской организации // Молодой ученый. 2013. №12.
2. Бизнес-журнал Казахстана «Успех-Success» (20 сентября 2014) Статья «Новая версия международного стандарта ИСО 9001:2015».
3. Ильдар Инелеев – материалы учебного курса «Менеджер/внутренний аудитор системы управления качеством по ISO 9001:2015».
4. Интернет портал Системы Международной Сертификации (System of International Certification) статья «Новая версия международного стандарта ISO 9001:2015» от 16 сентября 2014 г.
5. *Корягина К.А.* Новая версия международного стандарта ISO 9001:2015 Проблемы и перспективы экономики и управления: материалы III Междунар. науч. конф. (г. Санкт-Петербург, декабрь 2014 г.) С. 175-179.
6. Основные положения, термины и определения менеджмента качества // Вопросы экспертизы и качества медицинской помощи. 2010. № 7. С.3-18.

У.Ю. Чулпанов, научные руководители *Б.С. Турдалиева*
Казахский национальный медицинский
университет им. С.Д. Асфендиярова, Алматы, Республика Казахстан,
М.А. Булешов, Южно-Казахстанская медицинская академия,
Шымкент, Республика Казахстан

Основные аспекты внедрения высоко-технологической медицинской помощи в Республике Казахстан

Аннотация. В статье рассмотрены вопросы развития высоко-технологической медицинской помощи (ВМП) в Республике Казахстан. Актуальность темы обусловлена проблемами оценки экономической эффективности ВМП. Новизна состоит в определении организационно-экономического механизма развития ВМП, рассмотрении модели государственно-частного партнерства в данной сфере.

Ключевые слова: здравоохранение, ВМП, финансирование, Республика Казахстан.

В современных условиях экономического развития при решающей роли инноваций различного вида особую актуальность в социально-значимых сферах экономики приобретают методы управления формированием и развитием их субъектов как сложных систем. Под последними понимаются сложные взаимозависимости целой совокупности подсистем, связанных организационно, экономически и технологически. Сложные системы в развитии исходят от целей, наличия всех необходимых для раз-